

Intern rapport VIOE
Neigem - Sint-Margarethakerk

Rapportage

**Vera Ameels ,
Opgravingscoördinator Oost-Vlaanderen
VIOE**

**Neigem – Sint-Margarethakerk
2010/016**

Administratieve fiche van het project

Opdrachtgever	Ruimte & Erfgoed Vondstmelding
Eigenaar Contactpersoon	Kerkfabriek Sint-Margriet H. Veeckman – Penningmeester – P/a Halsesteenweg 545 – 9403 Neigem
Uitvoerder (bedrijf, instelling, privépersoon)	VIOE
Naam vergunninghouder	Ameels Vera
Beheer en plaats van geregistreerde data en opgravingsdocumentatie	VIOE - Wallestraat 167 – 9700 Oudenaarde
Beheer en plaats van vondsten en monsters	/
Projectcode R-O Vlaanderen	2010/016
Site-naam	10NeStMa
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem, x/y Lambert-coördinaten).	Oost-Vlaanderen – Ninove – Neigem – Halsesteenweg 372 – Sint-Margaretha – Parochiekerk (Sint Margrietkerk) – 128238.84 / 165882.47
Kadasterperceel (gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s) + kaartje)	Ninove – Neigem – Afd. 5 – Sectie A – Perceel 199a
Begin- en einddatum van uitvoering van het terreinonderzoek	20/01/2010 - 13.00 u – 16.00 u
Relaties	Inventaris Onroerend Erfgoed VIOE – Parochiekerk Sint-Margaretha (ID : 9454) - Vastgesteld Dossier Monumentenwacht Vlaanderen - Objectnummer 40594 Dossier beschermingen : OO002015
Trefwoorden	Vlaanderen – Oost-Vlaanderen – Ninove – Neigem - Gotiek - Kerk – Altaar – Baksteen – Natuursteen - Post-Middeleeuwen

1. Omschrijving van de onderzoeksopdracht

Dit rapport omvat de opvolging van een vondstmelding op vraag van Ruimte en Erfgoed. De parochiepastoor (dhr. De Pagie Theofiel) meldde aan Monumentenwacht Vlaanderen (A.C. Olbrechts –Interieur) het aantreffen van een grafombe na het verplaatsen van een altaar in één van de zijbeuken. Monumentenwacht Vlaanderen contacteerde op zijn beurt Ruimte en Erfgoed betreffende deze vondstmelding.

Op vraag van Ruimte en Erfgoed werd er een bezoek ter plaatse gebracht door V. Ameels (opgravingscoördinator VIOE - OVL) en M. De Temmerman (medewerker VIOE – OVL) . De pastoor, kerkfabriek en dhr. L. Robijns werden telefonisch gecontacteerd voor verdere informatie betreffende deze melding.

Het gebouw wordt beheerd door de kerkfabriek Sint-Margriet.

Contactpersoon m.b.t. dit dossier en tevens penningmeester van de kerkfabriek is dhr. Hugo Veckman .

2. Locatie van het projectgebied

De werfcontrole vond plaats te Ninove, in de parochiekerk van de deelgemeente Neigem, genaamd de Sint-Margarethakerk. Het gebouw is gelegen aan de Halsesteenweg 372 te 9403 Ninove (Neigem).

De vondstlocatie situeert zich in de kerk, ter hoogte van het altaar tegen de oostwand van de noordelijke zijbeuk .

De constructie kwam tevoorschijn na het verwijderen van een bestaand houten altaar. De houten beschilderde constructie werd verwijderd voor het restaureren van de panelen.

Figuur 1 : Locatie oostwand van de noordelijke zijbeuk - Altaar ☆

3. Historische en archeologische voorkennis

De oudste vermelding van Neigem, gelegen in het grensgebied tussen het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Brabant, dateert uit de 12de eeuw. De oudste woonkern situeert zich ten noorden van de Sint-Margarethakerk, in de wijk Bevingen.

De 13de-eeuwse St-Margarethakerk, gelegen aan de steenweg Halle-Ninove, is ontstaan uit een slotkapel van het kasteel van Wedergrate en wordt sinds de tweede helft van de 13de eeuw gebruikt als parochiaal bedehuis. Ingegrifte dateringen en gevelstenen met jaartal verwijzen naar verbouwingen en uitbreidingen in 16de en 17de eeuw. Ook in de daaropvolgende eeuwen onderging het gebouw nog een aantal aanpassingen. Eind 19de eeuw vond een restauratie plaats onder leiding van E. Van de Vijvere.

Het gebouw is opgetrokken in baksteen en zandsteen voor plint- en lijstwerk. Het gebouw bestaat uit een gotische vierkante westtoren en -gevel, een gotische middenbeuk met drie traveeën, zijbeuken van twee traveeën, mogelijk daterend uit de tweede helft van de 17de eeuw, een rond zuiddorentje in de oksel van toren en schip en een gotisch koor met flankerende laat-gotische zuidsacristie.

Het orgel, gebouwd in 1843 door Pieter Hubertus Anneessens, werd in 1980 beschermd als monument en werd in 1991 gerestaureerd.

Archeologische voorkennis is onbestaande voor deze locatie.

4. Opgravingsstrategie en resultaten.

Er werd geen archeologisch onderzoek verricht op deze locatie.
Er werden enkel een aantal digitale werkfoto's gemaakt.

Het betreft een bakstenen rechthoekige constructie met natuurstenen afdekplaat.
Lengte - 1,55 m, breedte - 0,50 m, hoogte – 1,40 m.
Op de natuurstenen plaat werden 4 kruisjes aangebracht.

De constructie, gesignaleerd als grafkelder, met bijhorende grafplaat, blijkt een zijaltaar te zijn.

De plaats en omvang van deze constructie evenals de schildering op de muur erachter geven aan dat we hier te maken hebben met een zijaltaar (fig. 4 – 9).

De grafplaat waarvan sprake blijkt ingewerkt in de westgevel van de noordelijke zijbeuk bij een eerdere restauratie van het gebouw (fig. 3).

Figuur 2 : Westgevel Sint-Margarethakerk

Figuur 3 : Grafplaten uit de 19de eeuw in de gedichte rondboogdeurtjes van de westgevel

**Figuur 4 : Gedemonteerd altaar in noordelijke zijbeuk.
Verwijderde stukken op voorgrond**

Figuur 5 : Muurschildering op oostwand van de noordelijke zijbeuk .

Figuur 6 : Bakstenen altaar

Figuur 7 : Bakstenen altaar - vooraanzicht

Figuur 8 : Zijaanzicht altaar

Figuur 9 : Bovenaanzicht altaar, natuurstenen plaat met 4 gegraveerde kruisjes

5. Besluit en aanbevelingen

Op basis van de historische gegevens kan het altaar ten vroegste uit de 17de eeuw dateren. Het dossier wordt verder opgevolgd door Dhr. L. Robijns – Dienst Monumentenzorg Provincie Oost-Vlaanderen. Hij adviseerde de kerkfabriek de constructie onaangeroerd te laten en het houten altaar te consolideren en te herplaatsen.

6. Bibliografie

D'Huyvetter C., de Longie B. & Eeman M. met medewerking van Linters A. 1978: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Aalst*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 5N2 (H-Z), Brussel - Gent.